LITTERAE

COMMUNIONIS 3

Terugblik
op vakanties

Pär
Lagerkvists
Barabbas

De eeuwigheid in de tijd

tijdschrift van Comunione e Liberazione CL 3e jaargang, nummer 3 - oktober 1995

DE TIJD IS KORT GEWORDEN

In dit oktobernummer willen we stil staan bij de fundamentele criteria van inhoud en methode zoals die afgelopen zomer naar voren zijn gekomen in de belangrijkste bijeenkomsten.

Vooral twee fenomenen vallen in het oog: de vakanties van de volwassenen en de jongeren en de Meeting van Rimini. Zowel in deelnemersaantal als in intensiteit kon men een verdubbeling waarnemen.

Wat maakt het christelijk voorstel zo aantrekkelijk en interessant?

Met name op grond van de woorden van Don Giussani gedurende de internationale Equipe in La Thuile, waar de verantwoordelijken van Comunione e Liberazione uit 44 landen verzameld waren, willen wij de volgende essentiële punten in herinnering brengen.

1) *de redelijkheid van het geloof* — "redelijk is iemand die zijn eigen rede onderwerpt aan de ervaring" (Jean Guitton, 'Nieuwe wijze van denken')- tegenover elk soort van sentimentalisme en tegenover elk eschatologisme dat de pretentie heeft elke verwezenlijking van het menselijk bestaan te verdagen tot een onbestemde toekomst.

2) als consequentie hiervan: *het nut van het geloof*. Het geloof is ook voor het aardse leven in al haar aspecten -persoonlijke, sociale en die van de gemeenschap- nuttig overeenkomstig de aard en het organisme van haar wetten. Het geloof zelf helpt ons deze te ontdekken en wel in een meer waarachtige dimensie en meer beantwoordend aan wat de mens zoekt. Als het geloof adekwaat geleefd wordt, is het de ervaring van het 'hondervoudige op aarde'. Als we kijken naar onze vrienden, naar de eenheid en de genegenheid onder ons, naar de smaak in het leven en de solidariteit die we elke dag ondervinden, naar de creativiteit op het werk en nog vele andere dingen, dan kunnen we niet ontkennen dat dit hondervoudige ons al gegeven is. De tijd helpt de ontmoeting die we gehad hebben om alle beloften die daarin vanaf het begin vervat waren verder te ontplooien. En dit honderdvoudige kunnen we op een of andere manier reeds ervaren.

3) *de moraliteit, die door de ontmoeting met Christus in een helderder licht wordt geplaatst*, en wel zo dat onze ascetische kracht er de energie, schoonheid en het vermogen om te offeren aan ontleent. Zoals Johannes Paulus II ons heeft onderwezen in zijn 'Veritatis Splendor', waarin hij de thomistische traditie weer oppakte: de genade van Christus is ons gegeven om het morele leven werkelijk te kunnen realiseren. "Alwie deze hoop heeft, maakt zich rein, zoals God rein is" (1 Joh.3,3).

De christelijke ervaring is niet iets vreemds, een alternatief, iets dat tegengesteld is aan de kracht van het ken-vermogen en de verwezenlijking van de menselijke natuur. Veeleer werpt het een zeker licht op de dynamiek van een dergelijke verwezenlijking, het is een affectieve kracht die datgene wat menselijk gesproken alleen maar een poging kan blijven sterk maakt. Zoals we in de School van de Gemeenschap gelezen hebben, is het christendom de aankondiging van een "ontologische verheffing" - hetgeen de laatste waarde van de sacramenten is, ofwel de hernieuwing en vervulling van het bestaan van de mens in al zijn verwachtingen. ■

LITTERAE COMMUNIONIS
Tijdschrift van de beweging Comunione e Liberazione

3e jg., nr. 3, oktober 1995

Redactieadres en administratie:
J.v. Keeken, Min. Beversstr. 40, 6042BN Roermond, 0475-318677

Redactie: Loe Bongaarts, Zr. Liesbet Buls (B), Joep van Keeken, Ben van de Venn

Abonnementen: voor Nederland: *f* 15,— over te maken op giro 3933389 t.n.v. J. van Keeken te Roermond o.v.v. 'Litterae'. Voor de abonnees in België: 300 Bfr. over te maken op bankno 063-0406433-38 t.n.v. M. Buls te Gent o.v.v. 'Litterae'. Losse nummers: *f* 4,— / 80 Bfr.

'Litterae' verschijnt 4 × per jaar

Opmaak: Libertà Leiden

Het is gemakkelijk 'ja' te zeggen

De zomervakantie was de mooiste en nuttigste van alle vakanties tot nog toe.
Wat we geleerd hebben is dat de eenheid en schoonheid die wij in deze dagen geleefd hebben voortkomt uit de persoon zelf. Het bracht de nieuwkomers ertoe de voorstellen te volgen met een vrijheid die ons soms overdonderde. En zo leed de vreemdheid die normaal gesproken mensen die elkaar niet kennen scheidt een plotselinge nederlaag. "Als je je in een eenheid bevindt is het gemakkelijker om 'ja' tegen Christus te zeggen. Het wordt duidelijk dat Christus nog aanwezig is en dat je kunt verder gaan in het bewustzijn dat Christus alles is". Het leek wel alsof wij uit Emilia en de vrienden uit Lombardia, met wie we voor de eerste keer samen op vakantie waren, elkaar al altijd gekend hadden. "Ik weet niet of jullie al eens tijdens de Lauden rondom je gekeken hebt. Zo ja, dan zou je personen hebben opgemerkt die totaal verschillen van elkaar en die niet met elkaar zouden kunnen optrekken tenzij door een grotere Aanwezigheid. Welnu, de wereld wil ons doen geloven dat het abstract is, maar het is concreet en daarvoor ga ik graag tegen de stroom in, ook al kost het moeite en inspanning".

De reden die ons deze dagen begeleidde was de School van de Gemeenschap op basis waarvan wij alles samen beoordeelden: van onze interesses tot aan literatuur. We hebben een 'weg naar de muziek' in scene gezet waarbij we de argumentaties vergeleken met de School van de Gemeenschap. Met behulp van een bevriend regisseur hebben we de "Chorusses from the Rock" van Eliot uitgevoerd. Natuurlijk ontbraken ook de 'frizzi' niet, een middel om zowel "Beverly Hills" als voorvallen in ons gemeenschappelijk leven van deze dagen te beoordelen.
We bedanken in het bijzonder de verantwoordelijken. Door naar hen te kijken werd alles concreter en het volgen gemakkelijker.

De jeugd van GS, Modena

Om niet te vergeten

Aan het begin stond het idee om met elkaar enkele vakantiedagen door te brengen. Daarvoor moesten we met heel wat moeilijkheden op het gebied van organisatie afrekenen. Maar tenslotte zijn we dan toch bijelkaar gekomen met meer dan 50 personen in een afgelegen oord in het Tatra-gebergte. Ons gezelschap was zeer gevarieerd: een handjevol gezinnen met kinderen, scholieren, studenten, werkenden en twee vrienden uit Italië. Kijkend naar mijn nieuwe vrienden heb ik steeds weer gevraagd om opmerkzaamheid en een openheid van hart tegenover de grote Gebeurtenis waaraan ik door hen mag deelnemen. Door het werken met de tekst 'School en methode' en met de brief van Andrea (zie Litterae Communionis, no.1, april 1995) heb ik bemerkt dat deze gemeenschap niet iets is dat waarde heeft voor een deel van het leven (enige activiteiten die ontplooid moeten worden, de periode van je leven die je aan de universiteit doorbrengt), maar het is de plaats van de betekenis voor heel mijn leven, voor elke dag die op me wacht. Zo heb ik ook begrepen dat de School van de Gemeenschap een wezenlijk moment is van de opvoeding tot het geloof.
En nu, aan het einde van de vakantie, wat moet ik doen om niet te vergeten? Thuiskomen met talrijke foto's om te betreuren dat de opgedane ervaring voorbij is? Nee, het is beter om de woorden van de beweging en de vrienden die mij helpen me Hem, die onder ons is, te herinneren steeds ernstiger te nemen.

Zuzana, Bratislava

DIE HEERLIJKE VAKANTIETIJD

door PATRICE FAVRE

Voor het eerst deze zomer kwamen mensen uit Frankrijk, Zwitserland, België, Nederland en elders samen voor een eigen vakantieweek, georganiseerd door Comunione e Liberazione, om zo een gemeenschap te ontdekken die een andere smaak aan tijd en vrijheid schenkt.

De strijd was hard geweest. Meegesleurd door zijn 'wetenschappelijke pretentie' had de Parijzenaar zijn ruiter en zakdoek verloren die nu in handen van de vijand wapperde, onder de vreugdekreten van de Middeleeuwers. Het stond vast: het team van de rationalisten zou het toernooi verliezen.

Humanisten en rationalisten, middeleeuwers en renaissancisten: dit mengelmoes van genres en tijdperken was op zijn minst verbazingwekkend in dit kleine bergdorp van Val Seriana, ten noorden van Bergamo. Even verbazingwekkend overigens als de herkomst van al die mensen: uit Frankrijk en België, Zwitserland en Nederland, zonder Italië, Duitsland en Kenia te vergeten. Zij kwamen in augustus samen om de eerste vakantieweek die Comunione e Liberazione voor de Franstalige regio organiseerde bij te wonen in het mooie gebied van Spiazzi di Gromo. Voor verschillende deelnemers was het de allereerste kennismaking met de beweging.

"Echt, het is lang geleden dat ik zoveel over mijn leven heb nagedacht", zegt een meisje getroffen door de intensiteit van deze dagen waarvan het verloop door het leven in gemeenschap is gemarkeerd: 's ochtends de lauden, gevolgd door het voorlezen van een tekst uit de School van de Gemeenschap, die de rode draad voor de hele dag zal vormen. Die ochtend luidt de tekst uit "Waarom de Kerk?" als volgt: "Ik, die één dag na het vertrek van Jezus Christus aankom, of duizend jaar later, hoe kan ik er zekerheid over krijgen of Jezus werkelijk God is, zoals Hij beweerd heeft? En wat moet ik doen om het met redelijke zekerheid te weten te komen?"

Dat deze vakantie plaatsvindt is al een antwoord: want niemand is per toeval gekomen. Voor ieder van ons is er een ontmoeting aan voorafgegaan, een gelaat dat een uitnodiging voor hem of haar is geweest. De Kerk wil ook dat feit zijn dat men tegenkomt, dat men kan aanraken en dat een intuïtie doet ontstaan: "met die mensen samen zijn is goed voor mij". Zoals tweeduizend jaar geleden, toen het christendom erin bestond te luisteren en te kijken naar een mens die een zekerheid wekte: bij hem blijven betekent voor mij het begin van een nieuwe ervaring, een nieuw leven.

In alles -bergtochten, verbeten voetbalmatches tussen de Itali-

aanse ploeg en de 'rest van de wereld' (over het eindresultaat zwijgen we discreet...), spelen waarin de evolutie van het moderne denken sinds de Middeleeuwen wordt uitgebeeld (vandaar de vier teams: middeleeuwen, humanisme, renaissance en rationalisme!), zang en eucharistie- wordt ons een mogelijkheid geboden om een ervaring te leven die tegelijkertijd gewoon en buitengewoon is. Gewoon, omdat ze in ieders bereik ligt. Maar buitengewoon, omdat deze vakantie er niet is om zich te verstrooien, om te vergeten, maar juist om nog meer aandacht te besteden aan zichzelf, aan zijn wérkelijke verlangens, aan een andere dimensie aanwezig in alle dingen.

Zoals Walter het in de slotbijeenkomst zou zeggen: "In het algemeen verliest men zijn tijd met te zoeken naar criteria om de dingen te beoordelen of om beter te leven. En het resultaat bevredigt nooit. Terwijl men door de ontmoeting met de gemeenschap van de gelovigen, met de Kerk, letterlijk op Christus stuit, die hier en nu aanwezig is. Er is niets dat eenvoudiger is en meer fascineert".

Deze eenvoud veronderstelt echter een bepaalde blik. Op een avond is don Roberto ons komen spreken over de historiciteit van de evangelies. Hij toonde aan hoe theologen die niet kunnen aanvaarden dat het Mysterie in de geschiedenis is binnengetreden, gepoogd hebben de evangelies als mythische verhalen te presenteren, als interpretaties van de christenen,

lang na de dood van Christus. "Op het seminarie -vertelde don Roberto- liet onze professor ons met een viltstift de weinige uitspraken markeren die met zekerheid aan Christus zelf kunnen worden toegeschreven. In het Mattheüsevangelie bleef er maar één zin overeind: 'Geef aan de keizer wat de keizer toekomt, en aan God wat God toekomt'! Dit was de enige resterende zekerheid na eeuwen bijbelonderzoek!"

De ontmoeting met de christelijke gemeenschap, met de Kerk, laat mij toe mijn zekerheid te vestigen op een gebeuren dat aanwezig is en dat rechtstreeks met mijn leven van doen heeft. Zij brengt mij ook een grote liefde bij voor de historische sporen die dit gebeuren in de wereld heeft nagelaten sinds het zich tweeduizend jaar geleden heeft voorgedaan.

Zij zal mij dus helpen de evangelies te bestuderen met alle instrumenten die de wetenschap aanreikt, maar tegelijkertijd met een ontvankelijkheid van hart, die niet bij voorbaat beslist heeft dat deze of gene gebeurtenis onmogelijk is omdat ze miraculeus van aard is, omdat ze de louter menselijke categorieën overstijgt. De gemeenschap -zei don Roberto- leert je je rede te gebruiken om Gods handelen te herkennen, niet om het af te wijzen.

Maar die gemeenschap daagt ook jouw vrijheid uit: een gezamenlijke vakantie betekent ook een bepaald ritme, bepaalde keuzen waar je voor staat, een bepaald gebruik van je tijd. "Kijk naar de kinderen die hier zijn" -zal Walter nog tijdens de slotbijeenkomst opmerken- "als je je kind bij de hand neemt, kan het met je meegaan of integendeel tegenstribbelen en huilen: het gebruikt zijn vrijheid. Ook in mijn eigen leven heb ik begrepen hoe de richtlijnen van de Kerk, de richtlijnen van don Giussani als de hand zijn die God mij reikt om mij te leiden".

Een gemeenschap, aan de hand geleid om Jezus vandaag te ontmoeten: dat wil de Kerk zijn voor de wereld, zoals onze korte vakantie in Spiazzi het voor ons heeft willen zijn. ■

DE EEUWIGHEID IS NU AANWEZIG

"Met de gebeurtenis van die Aanwezigheid begon een nieuwe geschiedenis, de geschiedenis, de tijd in de volheid van zijn betekenis: in het huidige moment". We publiceren enkele passages uit de toespraak die kardinaal Simonis afgelopen zomer op de Meeting in Rimini hield. Mede ook omdat deze goed aansluit bij de inhoud van het boek dat dit jaar in de School van de Gemeenschap wordt gelezen: "Waarom de Kerk?".

1. Een tijd zonder betekenis

"En zo "kijken we naar het 'ervoor' en het 'erna' en vernietigen elkaar om datgene wat er niet is" (Shelley). Wij vernietigen elkaar, omdat het nu-moment geen dichtheid heeft. Het aanwezige in het gewone leven-van-alledag verwordt tot het almaar doen van dingen die ons absorberen en ons geen rust laten, het verleden sluit ons op in de situatie waarin we ons bevinden en de toekomst maakt ons bang met al zijn onzekerheden. Het enige alternatief voor de angst van het moment lijkt te bestaan in de verstrooiing of in de poging een verstikkende aanwezigheid te ontvluchten of in de utopische verbeelding van een nieuwe tijd, een nieuwe situatie, een nieuw tijdperk.

2. Het Eeuwige komt de tijd binnen

(...) Ten overstaan van dit raadsel heeft de mens van alle tijden getracht het Mysterie in relatie tot hemzelf voor te stellen en te definiëren. Hij heeft een manier proberen te vinden om een relatie met dit Mysterie te hebben, een verbinding te leggen tusen het vergankelijke moment en de eeuwige betekenis ervan. Op deze talloze pogingen van de mens heeft het Mysterie, het Eeuwige, een onvoorzien antwoord gegeven "op een moment in de tijd en van de tijd", zoals Eliot zegt. Zo schreef hij: "Aldus gebeurde het, op een vooraf bepaald moment, een moment in de tijd en van de tijd. Een moment, niet buiten de tijd, maar in de tijd, in wat we geschiedenis noemen (...) Een moment in de tijd, maar de tijd werd geschapen door dat moment heen: want er is geen tijd zonder betekenis en dat moment van de tijd gaf er betekenis aan" (T.S.Eliot, "Chorusses from 'The Rock'").
"Dat moment van de tijd gaf er betekenis aan". In zijn apostolische brief "Tertio millennio adveniente" herinnert Johannes Paulus II ons hieraan: "In werkelijkheid is de tijd voltooid door het feit zelf dat God door zijn Menswording is binnen getreden in de geschiedenis van de mens. De eeuwigheid is in de tijd binnengekomen" (no.9). Verder schrijft de Heilige Vader (in no.10): "In het christendom heeft de tijd een fundamentele betekenis. In zijn dimensie wordt de wereld geschapen, in hem ontplooit zich de geschiedenis van de redding die zijn hoogtepunt heeft in "de volheid van de tijd" van de Vleeswording en zijn einddoel vindt in de glorieuze terugkeer van de Zoon Gods aan het einde der tijden. In Jezus Christus, het vleesgeworden Woord, wordt de tijd een dimensie van God, die in zichzelf eeuwig is".

3. In de volheid van de tijd

(...) Ik moet hier denken aan de mooie woorden van kardinaal Ratzinger:
"Zonder Maria zou de intrede van God in de geschiedenis zijn einddoel niet hebben kunnen bereiken, en zou dus niet juist datgene wat van belang is hebben bereikt....nl. dat God een God mét ons is en niet alleen een God in zichzelf en voor zichzelf... Hij kan niet zonder haar worden gedacht. Zij behoort onherroepelijk bij ons geloof in de levende God, in de God die handelt. Het Woord wordt vlees — de eeuwige betekenis van de wereld treedt in die wereld binnen. Hij kijkt niet alleen van buitenaf naar de wereld, maar hij wordt ook zelf een handelend subject in haar" (in: 30Giorni, juli-augustus 1995).
De heilige Leo de Grote beschouwt het mysterie van het binnendringen van het eeuwige in de tijd als volgt: "Dierbaar-

sten, nog maar net zijn de tijden aangebroken die bestemd zijn voor de verlossing van de mensen. Jezus Christus, de Zoon van God, doet zijn intrede in de laagste omstandigheden van deze wereld: hij daalt af van zijn hemelse zetel, echter zonder zich te verwijderen van de glorie van de Vader: hij wordt in een nieuwe toestand verwekt in een nieuwe geboorte. Zijn toestand is nieuw, omdat hij zichtbaar onze natuur aanneemt, terwijl hij onzichtbaar blijft in zijn eigen natuur. Hij die de immense is heeft willen bestaan in de tijd" (S.Leo Magnus, preek 22.2; PL LIV, 195).

(...) "Vandaag is het schriftwoord dat jullie hebben gehoord in vervulling gegaan" (Luc.4,14-21). Vandaag. In Christus breekt de tijd die wij waarnaar wij zozeer uitzien aan, de dag van de verlossing, de volheid van de tijd. De tijd is niet meer de nauwe en raadselachtige maat van het worden, maar hij is het gebeuren van die Aanwezigheid. In de gebeurtenis van die Aanwezigheid begon een geschiedenis, de geschiedenis, de tijd in de volheid van zijn betekenis. Het Eeuwige, het goddelijke deelt zich mee aan de mens in de tijd, dus door een element van de menselijke ervaring heen. Juist omdat de ervaring een complex van meetbare factoren impliceert, bepaald door tijd en ruimte, waarneembaar voor de zintuigen, wordt God -Hij die is- Aanwezigheid in de tijd. God wordt factor van een huidige ervaring. Het is de gebeurtenis van een Aanwezigheid die heel de tijd doordringt, zoals de betekenis elk ogenblik en elk deeltje van de werkelijkheid doordringt.

4. De gelijktijdigheid van Christus

(...) Zoals Kierkegaard al zei kan het ideaal niet anders dan gelijktijdig zijn. "Christen worden betekent tijdgenoot van Christus worden. In de relatie met het absolute is er in feite slechts één tijd: het huidige moment. Voor degene die geen tijdgenoot van het absolute is, bestaat het absolute feitelijk niet. Aangezien Christus het absolute is, is het gemakkelijk te beseffen dat er met betrekking tot Hem maar één situatie mogelijk is: die van de gelijktijdigheid" (Sören Kierkegaard, "Oefening in het Christendom").

Het christendom is dus een gebeurtenis, iets dat gebeurd is en nog steeds gebeurt. Men spreekt van gebeurtenis als men zich in de ervaring van iets nieuws begeeft: Christus is de nieuwe factor die tweeduizend jaar geleden de geschiedenis is binnengekomen. Christus is de nieuwe factor die vandaag het dagdagelijkse binnenkomt en de mens in staat stelt op weg te gaan naar zijn bestemming en die het hem mogelijk maakt vandaag weer opnieuw mens te worden. Iedere dag, zoals de eerste dag. Het is de belofte die ons door Christus gedaan is: "Ik zal met jullie zijn alle dagen tot aan het einde van de wereld". Alleen als Hij nu aanwezigheid is, kan Hij invloed op mij uitoefenen en mijn uur veranderen -kan Hij mij veranderen en mij maken tot wat Hij wil.

5. De tijd van de Kerk

(...) Christus is aanwezig. Maar waar? Hoe? Hoe blijft de gebeurtenis van zijn Aanwezigheid in de geschiedenis?

Met Zijn Dood en Verrijzenis overwint Christus de dood en de zonde. In zijn Hemelvaart heeft Hij in zijn mens-zijn deel aan de macht en het gezag van God zelf. Hij stijgt op ten hemel, d.w.z. dat hij tot de wortel van ieder ding afdaalt, waar alles geschapen is, ogenblik na ogenblik, alles.

(...) Het christendom wordt dus gekenmerkt door wat Péguy heeft gedefinieerd als "de opsluiting van de tijd in de eeuwigheid en van de eeuwigheid in de tijd" (Charles Péguy, "Clio").

In het verslappen van deze verbinding ligt een van de grootste verzoekingen en gevaren voor de christelijke ervaring. Als de verlossing niet in het *hic et nunc* van de ruimte en de tijd plaats vindt, in het zichtbaar worden van de christelijke gebeurtenis, dan zal men de existentiële leegte vullen met het ene project na het andere, met de ene activiteit na de andere. Maar tenslotte zal men zich onderwerpen aan de homologisering met de moderne mentaliteit. Ofwel tracht men de ontevredenheid te ontvluchten door middel van een project in de toekomst, in een eschatologische vlucht of in een nieuw utopisch millenarisme zoals dat van Joachim da Fiore: de verwachting van een nieuwe tijd

van verlossing als alternatief voor de actuele tijd van de Kerk.
Deze ontkenning van het **hier en nu** vinden we steeds weer in de Kerk terug, in verschillende vormen en theologische formuleringen. Péguy heeft ze reeds treffend ontleed en wees zowel degenen af die "de eeuwigheid van de tijd, aanwezig in de tijd, ontkennen" als degenen die "de tijd van de eeuwigheid ontkennen en willen ontstellen".

6. *Hic et nunc*. De ontmoeting met een Aanwezigheid

(...) Vandaag, evenals tweeduizend jaar geleden voor Andreas en Johannes op de oever van de Jordaan, heeft de christelijke gebeurtenis de vorm van een ontmoeting: een menselijke ontmoeting in de banale realiteit van alledag.
Een menselijke ontmoeting waarin Hij die Jezus heet, -die Mens, geboren te Bethlehem op een precies ogenblik in de tijd-, zich openbaart als de betekenis van het hart van ons leven.
(...) Zonder de blijvende aanwezigheid van de mensgeworden God onder ons, zonder de aanwezigheid van Christus zou ons leven geleidelijk zijn vernietiging tegemoet gaan, schandelijk rottend in zijn luiheid, in zijn egoisme, in zijn bekrompenheid en bedrog.
De bekrompenheid en het bedrieglijke van onze fouten zou dan zonder remedie zijn: "Wat is het leven een trieste zaak: wat vervuld is, is vervuld", zegt Miguel Mañara bij Milosz. Maar de abt van het Convent van de Liefde zegt tegen Miguel, die tobt met al de zonden die hij begaan heeft: "Het is een feit, dat jij denkt aan dingen die niet meer zijn (en die nooit geweest zijn , mijn zoon). Alleen Hij is".
Alleen Hij is. Deze aanwezigheid is alles. Hiervoor wordt een mens geboren en hiervoor sterft hij, eet en drinkt hij, werkt en rust hij, bouwt hij een familie op of besluit hij niet te trouwen maar zich aan God toe te wijden. Voor deze Aanwezigheid -die definitief is- is men er.

7. Voor de glorie van Christus, vandaag, in deze wereld

Beste vrienden en vriendinnen, ik probeer tot een slotconclusie te komen.
In het toebehoren aan Christus in Zijn Lichaam, dat de Kerk is, zijn we geroepen om in de geschiedenis deel te hebben aan de missie van Christus, de 'opdracht' van de Vader. Ik wil hier een ander woord van Jezus in herinnering brengen: "Zo sprak Jezus. Toen sloeg hij zijn ogen ten hemel en zei: Vader, het uur is gekomen. Verheerlijk uw Zoon, opdat de Zoon U verheerlijke. U hebt Hem immers macht gegeven over alle mensen om eeuwig leven te schenken aan allen die U Hem gegeven hebt" (Joh.17,1-2). Het uur is gekomen wil zeggen: deze tijd is voor altijd. Dit uur dat we thans leven is deel van het uur dat gekomen is: morgen, overmorgen, over een jaar, over duizend jaar, de dag dat de mens zal leven is deel van het uur dat gekomen is.
De betekenis van de tijd is deze Mens te verheerlijken. De vleesgeworden Zoon, omdat deze Mens de Vader verheerlijkt, laat het bewustzijn van de mensen steeds verder binnendringen in het Mysterie dat alle dingen maakt en het Mysterie van de Vader openbaart. Daarom heeft deze Mens, geboren uit Maria, macht over iedere mens gekregen, zonder uitzondering, opdat allen het eeuwige leven kunnen bezitten.
De glorie van Christus als doel van het mysterie van de Vader, als doel van het plan van de Vader, als doel van alles wat bestaat, heeft deel aan deze wereld, heeft deel aan de tijd en de ruimte, heeft deel aan de geschiedenis.
(...) Het gaat niet om een strijd om de macht, de culturele of politieke hegemonie of het benadrukken van bepaalde waarden, maar het gaat erom zich te verteren voor de Aanwezigheid van Christus: "De liefde van Christus laat ons geen rust, sinds wij hebben ingezien dat Een is gestorven voor allen. Maar dan zijn allen gestorven!. En Hij is gestorven voor allen, opdat zij die leven niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem die terwille van hen is gestorven en verrezen" (2Kor.5,14 ev.).
Deze liefde voor Christus, dit zich verteren voor Christus is de bron van een nieuwe protagonist in de werkelijkheid, in de maatschappij tot aan de politiek toe en in de geschiedenis tot aan het bouwen van een beschaving toe, van de "beschaving van waarheid en liefde", zoals de Heilige Vader precies hier op de Meeting 13 jaar geleden onderstreept heeft. (...)". ■

PÄR LAGERKVIST EN ZIJN 'BARABBAS'

Te beginnen met dit nummer zal Litterae voortaan regelmatig een 'boek van het kwartaal' presenteren. Het zal geselecteerd worden uit de rijke erfenis van de wereldliteratuur. Het lezen of herlezen van deze werken - zoals Communione e Liberazione dit al vanaf het begin van haar ervaring voorstelt- heeft een belangrijke opvoedende waarde. Deze boeken laten ons immers binnentreden in de menselijkheid van deze schrijvers die zich confronteerden met de zin van het bestaan en van hun bestemming.

Pär Lagerkvist werd in 1891 geboren in het Zweedse stadje Växjö als zoon van een stationsbeambte. Hij genoot een strenge, piëtistische opvoeding die van grote invloed is geweest op zijn verdere leven en werken. Zijn kinderjaren worden gekenmerkt door een diepwortelende angst voor de dood en een intense levensdrift. De puberteit was voor hem een tijd van verwarring en twijfel. Maar ook later kent hij diepe depressies die hij echter steeds te boven komt. Tijdens zijn gymnasiumjaren komt hij in contact met spoorwegarbeiders en door hen met het socialisme. In Uppsala studeert hij letteren, maar vertrekt na drie jaar studie naar Parijs waar hij een grote bewondering opvat voor de schilderwerken van Picasso. Daar stort hij zich op de wereldliteratuur, studeert kunstgeschiedenis en Chinese letterkunde.

Hij breekt door met de dichtbundel 'Angst' in 1916. Dit is het begin van een aanzienlijk literair oeuvre bestaande uit gedichten, toneelstukken en romans. Hoogtepunten hierin vormen 'De laatste mens', 'De Koning', 'De Beul', 'De Dwerg' en 'Barabbas'. Er was nauwelijks een nieuw werk van zijn hand dat de pennen van bewonderaars en critici niet in beweging bracht. Steeds weer keert als thema de brandende vraag naar de betekenis van het leven terug, het zoeken naar God. In 1951 werd hem de Nobelprijs voor Letterkunde toegekend.

In zijn roman 'Barabbas' (1950) confronteert Lagerkvist ons met de enige persoon voor wie Christus *de facto* gestorven is. De beruchte bandiet Barrabas wordt vrijgelaten in ruil voor Christus en denkt dat hij vrij is. Maar in plaats daarvan raakt hij op mysterieuze wijze levenslang verbonden met die onbekende man die voor hem stierf. Alles wat hij nog in zijn leven doet of denkt, kan hij doen dankzij de dood van die man. De gebeurtenis op Golgotha maakt van hem een ander mens: gesloten, zwijgzaam. Het laat hem niet meer los. Hij zoekt contact met een groep Christenen, maar wil tegelijkertijd geen band met hen. "Hij wilde altijd en in alle omstandigheden zichzelf zijn en blijven". "Alleen al de gedachte met anderen verbonden te zijn schrikte hem af". Maar als hij later wordt opgepakt en als slaaf in de mijnen moet werken, ontkomt hij er niet aan te worden vastgeketend aan Sahak, een christen. Soms vertelt hij

Sahak over Christus die hij immers met eigen ogen gezien heeft. Diens "gelaat straalde dan en Barabbas voelde ook iets van Sahaks geluk in zichzelf". Barrabas volgt zijn medeslaaf na door in het stalen plaatje om zijn hals eveneens de naam van Christus te krassen. Hij hoopt zo ook te kunnen geloven, maar kan het niet.

In de figuur van Barabbas licht de autonome mens van de 20e eeuw op: "Hij had niets om tot te bidden". "Hij was met niemand verbonden. Met niemand in de hele wereld". "Ja, hij was eenzaam, zowel in de hemel als op aarde. En hij was in zichzelf opgesloten, in zijn eigen dodenrijk. Hoe zou hij daar ooit uit kunnen breken? Eén keer was hij met een ander mens verenigd geweest, zij het ook slechts door middel van een ijzeren ketting. Nooit op andere wijze dan door een ijzeren ketting".

Lagerkvists boek, dat in zeer eenvoudige, beeldende taal geschreven is, krijgt aan het einde een grootse dramatische dimensie. Barabbas wordt per 'toeval' gearresteerd samen met de groep Christenen, die hem ondertussen haten omdat hij in plaats van Christus gekruisigd had moeten worden. En...als een Christen gekruisigd. Zijn laatste schreeuw in zijn moment van sterven is dezelfde als die van de stervende Jezus. ■

Pär Lagerkvist:
Barabbas, uitgegeven door: J.M. Meulenhoff, Amsterdam 1952 (3e druk) (alleen nog antiquarisch verkrijgbaar); *Agathon*, Bussum, 1981 (in Agathon's Skandinavische Reeks)

In "Il senso di Dio e l'uomo moderno" bespreekt Luigi Giussani in het hoofdstuk over de culturele ontreddering van de moderne mens de roman 'Barabbas':

"De rede opgevat als maatstaf van alle dingen heeft in de mens een angst opgewekt: de angst voor het verlies van zijn eigen leven, maar ook van zijn eigen mens-zijn. Daaruit is een bodemloze ontreddering voortgevloeid met betrekking tot het raadsel van de bestemming van de mensheid en de persoon.
Ik zou de aandacht willen vestigen op een roman die dit historisch moment bijzonder goed weergeeft en deze crisis symbolisch samenvat. Het betreft 'Barrabas' van Pär Fabian Lagerkvist. Barabbas is het symbool van de moderne mens, uitdrukking van die cultuur waarin de mens zichzelf als totaal autonoom opvat. Het boek vertelt de geschiedenis van de rover die in plaats van Christus genade krijgt en die enkele dagen na zijn arrestatie in de plaats van die vreemdeling, Jezus van Nazareth, wordt vrijgelaten. Zijn leven is van dat ogenblik af aan Hem gebonden, 'zijn' zo onafhankelijk, wild en vrijgevochten leven. De hele roman is gebouwd op het gegeven dat, als Barabbas leeft, een machtig man blijft en in staat is tot die activiteiten die hem berucht hebben gemaakt, hij dat te danken heeft aan het feit dat 'een ander' in zijn plaats is gestorven. Giovanni Papini, die het voorwoord schreef voor de eerste Italiaanse editie van deze roman, geeft het volgende treffende commentaar: :Barabbas is dus de Mens, de mens bij uitstek, die zijn leven dankt aan het werk van Christus, en die niet weet waarom... En in werkelijkheid zal hij het nooit precies te weten komen. Barabbas is geïntrigeerd en verward, maar zich bekeren doet hij niet".
Lagerkvist kreeg in 1951 de Nobelprijs voor deze roman, die een jaar eerder was verschenen; hij werd bekroond omdat hij het "zinnebeeld van de Europese mens" is die het Christendom als de bron erkent van de waarden die zijn cultuur aan de wereld hebben opgelegd, maar die er zelf niet in slaagt in Christus te geloven." (...)

"Zoals gezegd heeft de hedendaagse mens oog voor de waarden die hem door het Christendom worden aangereikt, maar hij slaagt er niet in te geloven. En dit laat in hem een vreselijk onvervuld gevoel achter. De droefheid van het onvervuld-zijn is precies het kenmerk van de hedendaagse grote geesten. Terwijl hij er maar niet in slaagt te geloven, schreeuwt de moderne mens in een laatste, wanhopig gebaar van oprechtheid zijn heimwee uit naar een hoogste en positieve bevestiging. Hij roept wat Christus in het volle bewustzijn vlak voor zijn sterven uitriep: "In Uw handen beveel ik mijn geest". (Het zijn de laatste woorden van Barabbas in de roman van Pär Lagerkvist)".

IL NOSTRO CUORE ONS HART

Il nostro cuore
Roberto Grotti

Il nostro cuore non si è perduto,
in nostri passi non hanno smarrito la tua strada.

Né l'angoscia, né il dolore,
la paura e la spada...
Mai il tuo sguardo fuggirò,
la tua casa lascerò

Il nostro cuore...

Della morte, della vita,
del presente, del futuro
la tua gente non ha paura,
la tua rocca sta sicura.

Il nostro cuore...

Col mio canto, la mia gioia,
con l'amore e le parole
la tua gloria loderò,
la tua forza griderò.

Il nostro cuore...

Ons hart
Nederlandse vertaling

Ons hart is niet verloren
onze stappen hebben jouw weg niet gemist.

Noch bedroefdheid noch pijn,
noch angst en het zwaard....
Nooit zal ik jouw blik ontvluchten
nooit jouw huis verlaten

Ons hart...

Noch voor de dood, noch voor het leven,
noch voor het heden, noch voor de toekomst
heeft jouw volk angst,
jouw rots blijft zeker staan.

Ons hart...

Met mijn zang, met mijn vreugde,
met de liefde en de woorden
zal ik jouw heerlijkheid prijzen
jouw kracht luid bekend maken.

Ons hart...

"Wat kost het
een moed
om de mensen
in hun hoop
te ondersteunen!"

Luigi Giussani